

Naše obnebjje

Astronomski koledar za avgust. Merkur se vidi v začetku meseca kot jutrnica. — Venera sveti kot večernica na zapadnem obzorju. — Mars se nahaja precej globoko na jugozapadnem nebu ter zapada 1. dne avgusta po $9\frac{3}{4}$, zadnjega dne pa ob $8\frac{1}{2}$. — Jupiter stoji v mraku v bližini meridiana na jugu; zapada 1. avgusta po $1\frac{3}{4}$, zadnjega dne pa ob $11\frac{3}{4}$ po noči. — Saturn stoji v mraku blizu Jupitra ter zahaja v začetku meseca pred $2\frac{1}{2}$, na koncu pa ob $12\frac{1}{2}$ po noči.

Splošni pregled

Razstava na ljubljanski umetno-obrtni strokovni šoli. Dne 7., 8. in 9. julija je bila na tem zavodu zanimiva šolska razstava, zanimiva osobito za tegadelj, ker smo prvič opazili moderno smer in imeli priliko ocenjevati njene učinke na naš umetni obrt. Razstava je obsegala vse glavne stroke, katere goji zavod: umetno vezenje in čipkarstvo, pohištveno in stavbinsko mizarstvo, strugarstvo, rezbarstvo in figuralno podobarstvo, osobito pa pouk v risanju in modeliranju. Risbe učencev in učenk so pričale, da veje danes nov veter po naših obrtnih šolah. Stari gipsasti modeli in njih dolgočasno, mučno kopiranje izumira, na njih mesto pa stopa risanje po sveži naravi, po rastlinah in po človeškem telesu. Uspehi so kar naravnost nepričakovani, bodisi glede oblike, bodisi glede barv. Barve so sploh zopet prišle v svojo veljavo in povsod oživljajo izdelke. Na premnogih risbah smo opazili, da učenke in učenci najprej rišejo naradni objekt, poleg tega pa postavijo njegovo uporabo. In ravno v štilizaciji naravnih objektov leži glavni moment modernega umetnoobrnega risanja. Risbe (akti) po živem človeškem telesu so istotako dokaz, da šola stopa v soglasju s sedanjimi zahtevami časa in da razpolaga v tem oziru z jako nadarjenimi učenci. — Praktični izdelki so bili v mnogobrojnem številu razloženi: vezenine in čipke od najpriprostejše tehnike do najfinejših japonskih in kineških del, od navadnega čipkarskega uboda do bogate bruseljske čipke; lični rezbarski objekti in izborno modelirani predmeti po naravi; dela učencev v strgarskem oddelku in pohištveni mobilijar, kipi podobarskih učencev in končno izdelki pletarjev — vse to je preobilno, da bi se mogli na tem tesnem prostoru spuščati v detajle. — Razstava je bila jako dobro obiskana, kar priča, da se občinstvo zanima za zavod. Tako je tudi prav, kajti šola je s svojo razstavo vnovič dokazala, da je tega zaupanja vredna. Končni uspeh vsakega obrtnega šolskega zavoda je zavisen od medsebojnega delovanja občinstva in šole. Želimo, da to delovanje raste in napreduje v prid našemu domačemu um etnemu obrtu!

† Grof Gjuro Jelačić brat znamenitega hrvatskega bana Josipa Jelačića, podmaršal v pokoju, je umrl minulega meseca na svoji grajščini Novi Dvori na Hrvaškem v 96. letu svoje dobe. Grof Gjuro Jelačić je bil odličen vojak in se

je odlikoval zlasti na italijanskih bojiščih l. 1859. No samo zaradi njegove vojaške hrabrosti bi ga ne omenjali, nego zato se ga spominjamo, ker je kot visok vojaški dostojanstvenik in kot podban ostal značajan Hrvat in ni zatajil svojega slovanskega prepričanja. Bil je delaven rodoljub, ki je krepko podpiral vse politične in kulturne težnje hrvatskega naroda. To je bila pravzaprav tudi le samo njegova dolžnost, ali jugoslovanstvo ima toliko renegatov, da zaslužijo taki kremeniti možje, kakršen je bil Gjuro Jelačić, naše posebno občudovanje. Slava značajnemu Slovanu Jelačiću!

† **Bolgarski metropolit Klement** je umrl minolega meseca v Sofiji. Klement je bil sila popularen, slaven rodoljub, ki se je l. 1877. kot prostovoljec udeležil vojne proti Turčiji. Za Stambulove strahovlade je stal neomajen na strani rusofilov. Po smrti Stambulova je vodil deputacijo v Peterburg in je dosegel spravo z Rusijo. Klement se je svoj čas pečal tudi s književnostjo ter je tudi kot pisatelj na dobrem glasu. Spisal je med drugim par dram iz bolgarskega življenja ter urejal neki literarni časopis.

† **Dr. Jožef Pajek**, kanonik mariborski in bivši gimnazijski profesor, je umrl minolega meseca v 58. letu svoje dobe. Pred nekaterimi leti je bila izdala »Slov. Matica« njegovo delo: »Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev«, ki je jako važno za folkloristiko. Pisal je tudi v razne časopise, zlasti v »Kres«.

Spomenik Radoslavu Lopašiču, znamenitemu hrvatskemu zgodovinarju, so odkrili sredi minulega meseca v Karlovcu. Doprsni kip iz kararskega marmorja je ustvaril Rendić, in hrv. listi pravijo, da spada ta kip med najboljša dela Rendićeva.

Nemška stenografija na ljubljanskih gimnazijah. Na obeh ljubljanskih gimnazijah se uči samo nemška stenografija, čeprav potrebujemo Slovenci dandanes v prvi vrsti slovensko stenografijo! In krvava ironija je to, da mora nemško stenografijo učiti slovenske dijake tudi g. prof. Novak, ki je spisal dva učbenika slovenske stenografije, ki ju je oba strokovnjaška kritika obsipala z izredno pohvalo. Če to ni abnormalno stanje, potem sploh ni nič abnormalnega na svetu! In če se v Ljubljani ne poučuje slovenska stenografija, potem sploh ne vemo, kje naj se uči! Ali res ni nikogar, ki bi povzdignil na pristojnem mestu svoj glas v prid slovenski stenografiji, v obrambo narodnih pravic in v obrambo — zdrave pameti?!

»Programmi«, »Jahresberichte«, »Izvestja«... »naših«, t. j. na slovenskem ozemlju stoječih gimnazij in realk letajo sedaj okoli raznih uredništev in pričajo na ves glas, kako inferiorno pleme smo mi Slovenci po svoji krivdi. Narod, ki nima srednjih šol v svojem maternem jeziku — kaj je pravzaprav dandanes takšen narod? In narod, ki takšnih svojih šol ne zahteva na podlagi državnih osnovnih zakonov energično na pristojnem mestu — kakšno bodočnost ima pač takšen narod? . . . Ob tej priliki poudarjamo, da se nam zdi čisto nelogično, če neka gimnazija, katere nižji razredi so utrakvistni, višji pa nemški, izdaje vendarle slovenska »Izvestja«. Čemu metati ljudem peska v oči in prikrivati resnico! Na Slovenskem je dosedaj nimamo nobene slovenske srednje šole, torej tudi ni dosledno, če se o nemški šoli izdajejo slovenska izvestja!

